

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 16
“Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2024”
วันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2567

**การศึกษาปัญหาการจัดการวงจรรงเงินสดในช่วงฤดูเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร
และแนวทางแก้ไขปัญหา กรณีศึกษาชัชชญาการเกษตร**

ชัชชญา โปธิ์เจริญ

นักศึกษาระดับปริญญาโทสาขาวิชาการเงิน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

Email: ajarnying@hotmail.com

นางนภัส แก้วพลอย

สาขาวิชาการเงิน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

Email: Pho.charoen@gamil.com

บทคัดย่อ

การศึกษาปัญหาการจัดการวงจรรงเงินสดในช่วงฤดูเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรและแนวทางแก้ไขปัญห
กรณีศึกษาชัชชญาการเกษตร มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ เพื่อศึกษาหาสาเหตุของการเกิดปัญหาการจัดการวงจรรงเงินสด
ในช่วงฤดูเก็บเกี่ยว และเพื่อศึกษาหาแนวทางการแก้ไขปัญหการจัดการวงจรรงเงินสดในส่วนองเงินสด ผู้ศึกษา
ใช้วิธีการศึกษาจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ จากการสำรวจผ่านแบบสอบถามลูกค้าของท่าข้าวชัชชญาการเกษตร
ผ่านแบบสัมภาษณ์เจ้าของกิจการท่าข้าว นักบัญชี และพนักงานทำบัญชีของกิจการท่าข้าว ผู้ศึกษา
ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการตีความและสรุปโดยการพิจารณาเชิงวิเคราะห์เนื้อหา
โดยนำข้อมูลจากข้อมูลปฐมภูมิในการสำรวจผ่านแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ จากการศึกษาพบว่า
ลูกค้าของชัชชญาการเกษตรสามารถเลื่อนวันในการรับค่าสินค้าได้ และสอดคล้องกับบทความแหล่งเงินทุน
ส่วนนี้สิน สิ้นเชื่อทางการค้า แนวทางการแก้ไขปัญหครั้งนี้จึงจะใช้แนวทางแก้ไขปัญห คือ การวางแผนทางการเงิน
ในการจ่ายค่าสินค้ากับชวนาให้สอดคล้องกับวันที่โรงสีทำการจ่ายค่าสินค้าเมื่อทางท่าข้าวนำข้าวเปลือกไปขาย
กับโรงสี ทำการเพิ่มทุนหมุนเวียนส่วนองหนี้สินรูปแบบสินเชื่อทางการค้า โดยการจัดประเภทลูกค้าตามความสะดวก
ในการรอรับค่าสินค้าได้

คำสำคัญ: วงจรรงเงินสด, การจัดการเงินทุน, การบริหารเงินสด

Abstract

The study of cash flow management problems during the agricultural harvest season and solutions, focusing on Chatchaya Kankased company, aims to achieve two objectives: firstly, to investigate the causes of cash flow management issues during the harvest season, and secondly, to explore ways to resolve capital management issues in terms of cash. The researcher employed primary data collection methods, including surveys of customers of Chatchaya Kankased company's services, interviews with the business owner, accountants, and accounting staff. The data was analyzed through interpretation and summarization, using

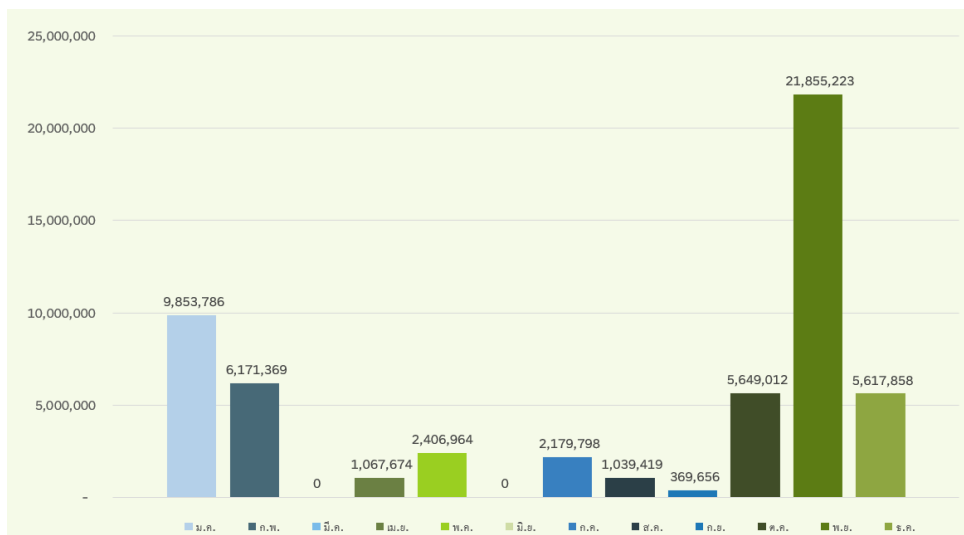
การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 16
 “Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2024”
 วันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2567

analytical content description based on primary data from surveys and interviews. The study found that Chatchaya Kankased company’s customers could delay the payment for their products, aligning with the literature on debt financing and trade credit. The proposed solution involves financial planning to align the payment schedule for crops to farmers with the rice mill's payment schedule when the rice mill buys rice from Chatchaya Kankased company. This includes increasing working capital through trade credit by categorizing customers based on their ability to wait for payment.

Keywords: Cash Cycle, Working Capital Management, Cash Management

บทนำ

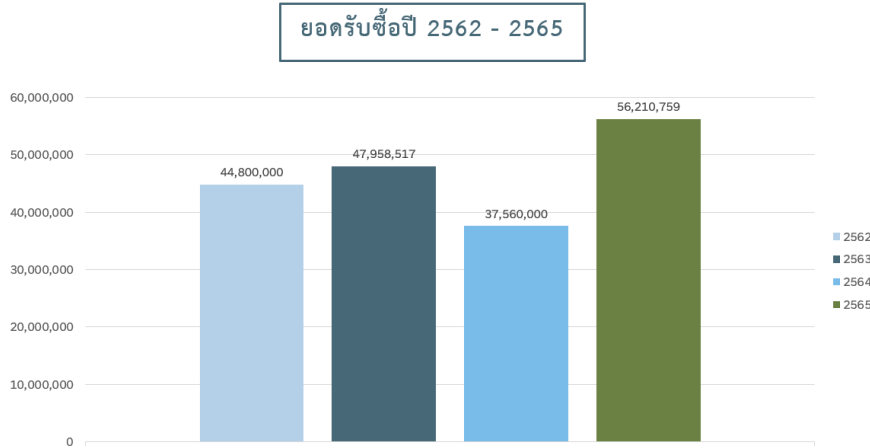
ทำข้าวเป็นที่รวบรวมข้าวจากเกษตรกรมีลักษณะคล้ายโรงสีแต่จะมีการดำเนินกิจการเพียงซื้อมาขายไปซื้อข้าวเปลือกและขายต่อข้าวให้กับโรงสีจะไม่มีการดำเนินการอย่างอื่น เช่น การแปรรูปข้าวเปลือก การทำนาของเกษตรกรจะมีการทำนาเวลาใกล้เคียงกันและการเก็บเกี่ยวก็จะมีเกี่ยวที่มีช่วงเวลาใกล้เคียงกัน ในช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนธันวาคม ปริมาณข้าวหรือสินค้าที่เกษตรกรนำมาขายที่ทำข้าวจะมีปริมาณที่มากกว่าเดือนอื่น เช่น ยอดรับซื้อในเดือนมกราคมถึงเดือนตุลาคมมียอดรับซื้อแต่ละเดือนไม่เกิน 10,000,000 บาท แต่ยอดรับซื้อในเดือนพฤศจิกายนเดือนเดียวมียอดรับซื้ออยู่ที่ 21,855,223 บาท ตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ยอดรับซื้อในแต่ละเดือน ปี 2565

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 16
 “Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2024”
 วันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2567

ภาพที่ 2 ยอดรับซื้อ ปี 2562 - 2565

แต่เนื่องด้วยทุนของท่าข้ามมีปริมาณที่ไม่สอดคล้องกับจำนวนสินค้าโดยเฉพาะทุนในส่วนของเงินสดที่จะต้องชำระค่าสินค้าในแต่ละวันและอีกหนึ่งปัจจัยที่ยังทำให้การชำระค่าสินค้าล่าช้าคือการที่ท่าข้ามนำข้าวเปลือกไปขายโรงสีโดยไม่มีการทำสัญญาหรือตกลงการชำระค่าสินค้าที่แน่นอน ซึ่งสอดคล้องกับตัวเลขวงจรกิจกรรมที่มีค่ามากขึ้นบ่งบอกถึงการจัดการเงินสดที่แย่งของทางซัพพลายเออร์

ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบวงจรกิจกรรมท่าข้ามซัพพลายเออร์ปี 2564 และปี 2565

รายการ	หน่วย	2564	2565
วงจรกิจกรรม		8	11
ระยะเวลาการเก็บหนี้	วัน	7	9
ระยะเวลาขายสินค้าเฉลี่ย	วัน	3	5
ระยะเวลาการชำระหนี้	วัน	2	3

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาหาสาเหตุของการเกิดปัญหาการจัดการวงจรกิจกรรมในช่วงฤดูเก็บเกี่ยว
2. เพื่อศึกษาหาแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการวงจรกิจกรรม

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 16
“Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2024”
วันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2567

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการที่ทำข้าวซัซชญาการเกษตรระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2565 ถึง วันที่ 31 ธันวาคม 2565 ช่วงเวลา 08.00 น. ถึง 17.00 น. จำนวน 150 คน ลูกค้าทั้งหมดได้รับการอนุญาตในการเปิดเผยข้อมูลและมีที่อยู่ในจังหวัดเพชรบูรณ์

จำนวนกลุ่มตัวอย่างจะกำหนดโดยใช้สูตรการคำนวณของ (Krejcie & Morgan, 1970) ตามสูตรจากประชากร 150 คน จะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 108 คน โดยจะทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้จะทำการเก็บข้อมูลแบบปฐมภูมิ โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในทำข้าว ซึ่งเป็นผู้บริหารทำข้าวและลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการขายข้าวเปลือกกับซัซชญาการเกษตรจำนวน 150 คน ในช่วงวันที่ 1 มกราคม 2565 ถึง วันที่ 31 ธันวาคม 2565 ช่วงเวลา 08.00 น. ถึง 17.00 น. ของแต่ละวัน โดยมีรายละเอียดการเก็บข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.1 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพแบบปฐมภูมิ

1.1.1 สัมภาษณ์ผู้บริหารทำข้าวอื่น 3 ราย และพนักงานแผนกการเงินของทำข้าวอื่น ๆ 3 ราย รวมเป็น 6 ราย โดยจะมีแบบสัมภาษณ์ 2 ส่วน คือ 1. ข้อมูลทั่วไป และ 2. ความคิดเห็นเรื่องลักษณะการดำเนินงานและเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบธุรกิจทำข้าว

1.1.2 สัมภาษณ์พนักงานธนาคารหรือผู้ให้บริการสินเชื่อ 3 ราย โดยจะมีแบบสัมภาษณ์ 2 ส่วน คือ 1. ข้อมูลทั่วไป และ 2. ลักษณะสินเชื่อและการขอสินเชื่อเพื่อธุรกิจ

1.1.3 สอบถามลูกค้าผู้เข้ารับบริการขายสินค้าให้กับซัซชญาการเกษตรโดยมีแบบสอบถาม 4 ส่วน คือ 1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ 2. ข้อมูลพฤติกรรมการใช้บริการ 3. ความพึงพอใจของลูกค้าต่อขั้นตอนและวิธีการชำระเงิน และ 4. ความพึงพอใจของลูกค้าต่อราคาสินค้า

1.2 สรุปผลสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์เจ้าของทำข้าว (ในมุมมองเจ้าของธุรกิจอุตสาหกรรมเดียวกัน) นักบัญชีและพนักงานทำบัญชีของทำข้าวได้ความเห็นเรื่องสาเหตุของปัญหาดังนี้

- ไม่มีการศึกษาเรื่องแหล่งเงินทุนอื่นเพื่อเพิ่มเงินทุนหมุนเวียนให้กับธุรกิจ
- ขาดการวางแผนทางการเงิน
- ไม่มีการเก็บข้อมูลผลผลิตของเกษตรกร (ปริมาณสินค้าในช่วงเก็บเกี่ยว) เพื่อนำมาวางแผนการซื้อสินค้า
- โรงสีมีการจ่ายเงินล่าช้าเมื่อทำข้าวนำข้าวเปลือกไปขาย
- ทุนเดิมไม่เพียงพอ
- ปริมาณสินค้ามีมากกว่าเงินทุนโดยเฉพาะฤดูเก็บเกี่ยว

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 16
“Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2024”
วันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2567

จากการสัมภาษณ์พนักงานธนาคาร เจ้าของท่าข้าว นักบัญชี พนักงานทำบัญชีและแบบสอบถาม ลูกค้าของซัชชญาการเกษตรได้ผลสรุปแนวทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ดังนี้

- จัดประเภทลูกค้าและทำการนัดชำระเงินตามประเภทลูกค้าที่ยอมรับการเลื่อนการจ่ายเงิน ค่าสินค้าได้ การใช้วิธีนี้จะเป็นการจำกัดวงเงินสดที่จะบริหารต่อวันว่ามียอดอยู่ที่เท่าใดเพื่อให้สัมพันธ์กับ ยอดเงินสดที่จะได้รับจากการนำสินค้าไปขายให้โรงสี จากแบบสอบถามปรากฏว่าลูกค้าของซัชชญาการเกษตร ส่วนใหญ่สามารถเลื่อนวันชำระสินค้าได้ร้อยละ 100 แต่จะสามารถเลื่อนการชำระสินค้าได้ตั้งแต่ 1 วัน จนถึง 7 วัน

- วางแผนทางการเงินไว้ก่อนฤดูการเก็บเกี่ยว ดูเรื่องระยะเวลาการรับเงินค่าสินค้าให้ชัดเจน อย่างเช่น การขายสินค้ากับโรงสี ต้องมีการตกลงกับโรงสีให้ดีกว่าก่อนว่าจะทำการจ่ายค่าสินค้าภายในกี่วัน สำรองเงินทุนในกรณีที่โรงสีผิดนัดชำระเงิน

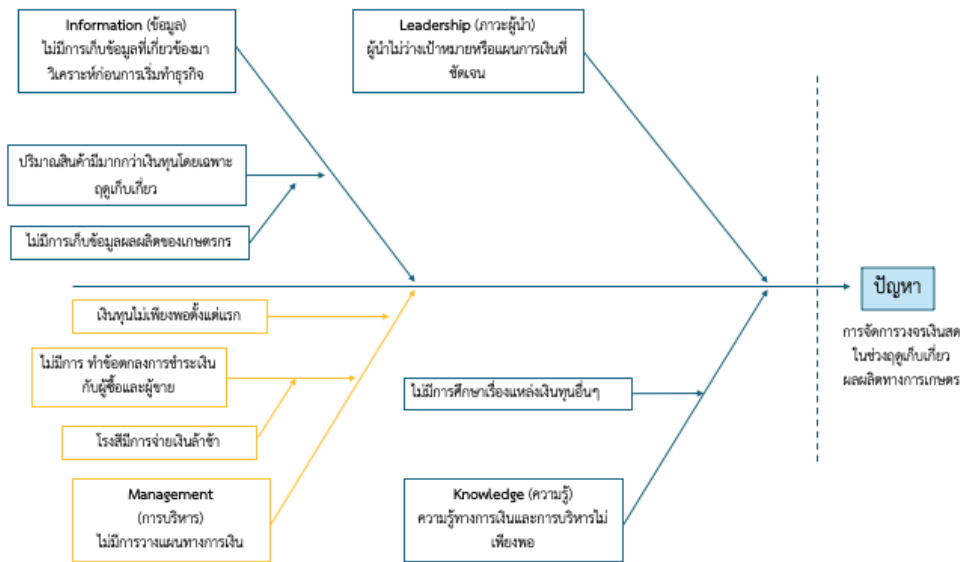
2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาจะใช้แผนผัง ก้างปลา (Ishikawa Diagram, 1943) ซึ่งแผนผัง ก้างปลาเป็นแผนผังที่ใช้แสดงถึงความสัมพันธ์ของปัญหาและสาเหตุที่อาจจะก่อให้เกิดปัญหา การสร้างแผนผังสาเหตุและผลมี 6 ขั้นตอน คือ

- 1) กำหนดให้หัวปลาเป็นปัญหาหรือเรื่องที่ต้องการหาสาเหตุ
- 2) กำหนดปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาแยกเป็น MILK (Management, Information, Leadership, Knowledge)
- 3) หาสาเหตุในแต่ละปัจจัยในข้อ 2.
- 4) หาสาเหตุหลักของปัญหา
- 5) จัดลำดับความสำคัญของสาเหตุ
- 6) วิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางแก้ไข

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 16
 “Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2024”
 วันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2567

ผลการวิจัย

ภาพที่ 3 การวิเคราะห์ผังก้างปลา

จากการวิเคราะห์ปัญหาโดยใช้ผังก้างปลาเพื่อสาเหตุหลักของปัญหาที่ได้ที่นำเอาข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์มาร่วมวิเคราะห์ผลที่ตรงกับข้อชงญาการเกษตรโดยสรุปได้ว่าสาเหตุของปัญหาหลักครั้งนี้คือ ปัญหาด้านการบริหาร คือ เงินทุนของกิจการไม่เพียงพอในการซื้อสินค้าในช่วงฤดูการเก็บเกี่ยวตั้งแต่แรก และขาดการวางแผนการซื้อขายสินค้า โดยข้อชงญาการเกษตรไม่ได้ทำข้อตกลงกับลูกค้าที่รับซื้อสินค้าว่าจะทำการชำระค่าสินค้าให้กับลูกค้าเมื่อใดและไม่ได้ทำข้อตกลงกับโรงสีว่าโรงสีจะทำการชำระค่าสินค้าที่ส่งไปขายเมื่อใด จึงทำให้การทุนในการซื้อขายไม่สัมพันธ์กัน ส่งผลให้ทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอจึงทำให้เกิดปัญหาดังกล่าว แนวทางการแก้ไขปัญหาจากการศึกษาผ่านจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์พบว่าข้อชงญาการเกษตรจะเลือกการแก้ไขปัญหาจากการวางแผนการเงินตามทฤษฎีบริหารเงินทุนก่อนฤดูเก็บเกี่ยวผลผลิต โดยทำข้อตกลงซื้อและขายกับลูกค้าและโรงสีเพื่อกำหนดวันในการจ่ายค่าสินค้าและรับค่าสินค้าที่แน่นอนเป็นการลดระยะเวลาของลูกหนี้ทางการ ทำการเพิ่มทุนตามบทความแหล่งเงินทุนที่สามารถเพิ่มแหล่งเงินทุนในส่วนของหนี้สิน โดยใช้เป็นสินเชือทางการค้า จะทำการจัดประเภทลูกค้าตามความสะดวกในการรอรับชำระเงินเพื่อให้มารับค่าสินค้าให้ไม่ตรงวันกันทุกคนเป็นการกระจายยอดเงินในการจ่ายในแต่ละวันให้สอดคล้องกับยอดขายและเงินทุนที่มีเป็นการยืดระยะเวลาการชำระหนี้ทางการการค้าให้มากขึ้น

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 16
“Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2024”
วันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2567

อภิปรายผล

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าสอดคล้องกับบทความการบริหารเงินสดเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำกำไร ในอุตสาหกรรมเทคโนโลยี (โซซิตา เปสตันยี, 2565) การลดระยะเวลาของวงจรเงินสดสามารถทำได้ โดยการลดระยะเวลาในการเก็บเงินจากลูกค้าที่เป็นไปตามหนึ่งในทางการแก้ปัญหาว่าจะมีการทำข้อตกลงกับ โรงสีซึ่งในสถานการณ์นี้เป็นลูกค้าการค้าของทางท่าข้าว และเพิ่มระยะเวลาในการชำระหนี้กับเจ้าหนี้ เป็นอีกแนวทางการแก้ปัญหาที่จะทำการยืดระยะเวลาในการชำระหนี้กับเจ้าหนี้การค้าสำหรับเจ้าที่สามารถ ผ่อนผันได้ จากการศึกษาครั้งนี้เจ้าหนี้การค้าก็คือลูกค้าเกษตรกรที่มาขายสินค้าให้กับทางท่าข้าว เหตุนี้ เป็นการลดแหล่งเงินทุนภายนอกที่มีต้นทุนทางการเงินอย่างการกู้ยืมเงินธนาคารพาณิชย์ที่มีต้นทุนเพิ่ม อย่างดอกเบี้ย และจากแนวคิดเรื่องเงินทุนและแหล่งเงินทุน การที่สถานประกอบการท่าข้าวซัพพลายเออร์เกษตร เลือกใช้วิธีการเลื่อนการชำระเงินค่าสินค้าก็จัดว่าเป็นการหาเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มเติมในส่วนแหล่งเงินทุน จากส่วนหนี้สิน โดยใช้เป็นสินเชื่อทางการค้านี้ก็เป็นอีกหนึ่งแหล่งเงินทุนที่ธุรกิจจะสามารถเพิ่ม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารุ่นนี้

1.1 เนื่องจากลูกค้าเกือบทั้งหมดที่ทำแบบสอบถามสามารถรอการชำระค่าสินค้าได้ แนวทางแก้ไข ปัญหาครั้งนี้จึงใช้การเพิ่มทุนส่วนหนี้สิน โดยจะทำการเลือกเป็นสินเชื่อทางการค้านำเข้ามาปรับใช้ในการแก้ไข ปัญหา

1.2 จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการท่าข้าวส่วนใหญ่จะมีความเห็นตรงกันว่า การไม่ชำระค่าสินค้า ในวันที่ลูกค้าเข้ามาขายสินค้าเป็นปัญหาใหญ่และผิด ส่งผลเสียมากมาย แต่การทำแบบสอบถามของลูกค้า กลับมีคำตอบที่ตรงข้ามกันซึ่งลูกค้าส่วนใหญ่สามารถรอการชำระสินค้าได้ตั้งแต่ 1 วันจนถึง 1 อาทิตย์ การแก้ไขปัญหานี้เลยจะไม่เลือกใช้การเพิ่มทุนแบบกู้เงินที่จะเป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายรายเดือนของ สถานประกอบการด้านดอกเบี้ย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป

2.1 เนื่องการศึกษาครั้งนี้มีขอบเขตของประชากรเป็นลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการกับซัพพลายเออร์เกษตร เท่านั้น คำตอบที่ได้จึงไม่สามารถนำมาใช้หากจะปรับปรุงเพื่อใช้กับลูกค้าใหม่จึงอยากแนะนำให้ ขยายขอบเขตของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.2 ควรมีการออกแบบสอบถามที่ชัดเจนตรงกับปัญหาที่เจอกับลูกค้าเพื่อให้ได้มุมมองของปัญหา ในเรื่องสาเหตุของปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหา อาจจะได้แนวทางการแก้ไขปัญหาใหม่ ๆ ในมุมมอง ของลูกค้า

2.3 ควรมีการทำแบบสอบถามลูกค้าจากท่าข้าวอื่น ๆ เพื่อความแม่นยำของข้อมูลยิ่งขึ้น

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 16
“Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2024”
วันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2567

เอกสารอ้างอิง

- โซจิตา เปสตันยี. (2565). กลยุทธ์การบริหารเงินสดเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไรในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607– 61.